

A bírálóbizottság értékelése

Bednatics Gábor akadémiai doktori értekezése a térkonfigurációk megjelenését vizsgálja a modern magyar költészetben. A kutatás ennél fogva egyrészt a térpoétika elméleti alkalmazhatóságát teszi próbára, másrészt – ezzel összefüggésben – többnyire olyan költői szövegeket értelmez, amelyek a századforduló, valamint a klasszikus és későmodern költészet poétológiáihoz új interpretációs keretet nyújtanak, ezért a vizsgálat célkitűzései és újraértelmezési kísérletei jelentősnek mondhatók. A disszertáció új eredményeket felmutató, további kutatások számára is utakat nyitó koncepciója, vagyis a dolgozat címébe emelt térkonfiguráció fogalmi kidolgozása már nem a hagyományos térpoétikai elgondolások folytatásaként jelenik meg, hanem elsősorban nyelvi-poétikai mintázatokat is alakító perspektívaként válik megragadhatóvá.

A disszertáció ezt elsősorban egyes, 20. századi költői szövegek értelmezésén keresztül hajtja végre, amely során tér és idő, tér és test, valamint tér és táj teoretikus és módszertanilag is reflektált elhatárolását teszi meg. A poétikaelméleti, kultúrtörténeti megközelítések (pl. az angyal figurája) és bizonyos szöveginterpretációk összekapcsolása bizonyosan a modern magyar költészet körültekintőbb feltárásához járul hozzá.

Az értekezés kiemelkedő értékű teljesítményeként mutatkozik meg tehát az a szövegközpontú megközelítés, amelyet Bednatics Gábor a disszertáció több pontján is konzekvensen érvényesít az elemzések során. Ezek az elemzések a „mozgásra és áthelyeződésre” épülő térként értett világot javarészt a térelméleti-nyelvi-poétikai összefüggésrendszer felmutatása által emelik ki a hagyományosnak számító térpoétikai értelmezések közül. A disszertáció szövegértelmező műveleteire jellemző sokoldalúság azonban sok esetben nem kapcsolódik össze rigorózus módszertani következetességgel, ezért a szakmai igényességgel megírt értekezés némely ponton kiegészítésre, módszertani változtatásra vagy korrekcióra szorul: a opponensi véleményekben megfogalmazott, főként Gárdonyi lírájának szerepét újragondoló vagy József Attila verseinek és azok látásmódjának beépítését szorgalmazó szempontok beemelésével szükségesnek látszik az egyes szöveginterpretációk kiegészítése, valamint a „tér” korábbi, szerteágazó fogalmiságának reflektáltabb vizsgálatára is szükséges volna időt fordítani. Az itt említett kifogások azonban csak az átgondolás lehetőségét kínálják fel, amellyel maradóktalanul elismerik az értekezés és szerzője a modern magyar irodalom kutatása területén tett jelentős eredményeit.

A jelölt a védésen az elhangzott vitakérdésekre érvelésében és szakmai ismereteiben egyaránt megfelelően válaszolt. Összességében kijelenthető, hogy Bednatics Gábor számos új tudományos eredményt felmutató disszertációja teljesíti az akadémiai doktori értekezésekkel szemben elvárt követelményeket. A Bizottság az MTA doktora cím odaítélését támogatja.